

آن ط راده

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آن ط راده

آن را ده

آن ط رادھ

(سرائیکی افسانے)

سید حفیظ اللہ گیلانی

سپت سندھو پلی کیشنز

ندیم بک سنٹر، چھوٹا بازار، اڑوریہ اسماعیل خان

ساؤ کی سنجان اچا
تے سچا ادب

ہارستھار
کاشف رحمن کاشف

Anradh

by

Syed Hafiz ullah Gillani

2016

سمیع حقوق را کھوئے ہیں
کتاب : آن ٹرادھ

لکھاری : سید حفیظ اللہ گیلانی

اعجاز آباد مریاں دیرہ اسماعیل خان

0346-7863160, 0333-9952845

مشین لکھت

مل

: 300 روپے

پہلی چھاپ

: فروری 2016ء

ٹرفنون

: سپت سندھودیرہ اسماعیل خان

چھاپن ہار

: بی پی ایچ پرنٹرز، لاہور

وندن ہار

: ق پبلی کیشنز، دیرہ اسماعیل خان

0333-9965535

سید وقار حیدر

تے

ماہم گیلانی

دے نویں

”میر صیحہ اللہ سید ابھلا کرے بھلامیں پلازہ سینما دے مزار تے اسارے گئے
شیش محل اچ زیادہ دیرنا نہ ہے پہ سکد ا۔ میڈا اہاس سوڑا تھیندیں“
(افسانہ ”بینک اکاؤنٹ“)

لڑیاں

9	اکات	1
21	پڑھے بال	2
31	پونچی	3
39	آن ٹریڈ	4
47	عاليہ	5
57	رہائی	6
65	گلانواں	7
75	بھاگڑ	8
83	سکینہ	9
89	اوپر اگھر	10
97	بنک اکاؤنٹ	11
105	پلواند	12
113	ابرهہ	13
117	اکھر پوتی	14

آن را ده

اکات

ہڑدی کہ سڑدی پلڈی ڈوپھر ہئی پشاور توں آؤں آلی جی نی ایس ہولے
ہولے دیرہ اساعیل خان دے تو فاس آلے دروازے کئی اپنے دوپھر دی پی ہئی۔ جی نی
ایس دے پچھوں تے پاسے نال سائیکل رکشاں آلے قطار پدھی آندے ہن۔ اپنے
دے اندر آکے بس رک، گئی تے سواریاں لہٹ پئے گیاں۔ سائیکل رکشاں دی قطار
اپنے دے اندر کئی ہاہرتا میں لام پدھی کھڑی ہئی۔ سواریاں، ایجنت تے لوگاں دے
اپنے اپنے الائچ سائیکل رکشاں تے لگئے ہوئے رہو دے پھوکشاں آلے ہارن پیں پیں
پاس پاس بلکہ بھاں بھاں کریندے کھڑے، ہن سواری دے لہٹ توں ٹھن کے سڑک دے
آندہاں تا میں ہر سواری کوں ہر رکشہ پور
”رکشہ جی؟“ ”رکشہ جی؟“

داہلکا ہلکا الا ضرور کریندا ہا، جھاں دے رکشے تے کوئی سواری ہبہ ویندی ہئی او
بچدے پچاندے ہاہر نکل ویندے ہن۔

بک کا لے بر قعے آلی گوری چھنی تریت جی نی ایس کئی لٹھی۔ اوندے پچھوں
چار پنج سالاں دا بک نینگرتے چئے ہمپور کپڑاں آلا بک شخص لہہ آیا۔ نینگر پتلون شرٹ تے
گرگابی پاتی وداہا۔ ڈھنے ڈوں سوت کیس تے بک دو اسارا کالا بیک بس کئی لہا کے ڈھنے
رکھاتاں بک رکشے آلا اوندے نیڑے تھی آیا تے آکھس ”رکشہ جی؟“

ہٹھے اوندوڑ کیجھ کے جواب ڈلتا ”ہماریاں ونجھے۔ کتنے گھنسیں؟“

”صاحب اجتنے مناسب سمجھا ہے ڈیوائے چا“

”وت ای مکانی ہوئی گالھو چنگی ہوندی ہے“

کڑکدی دھپ تے گرمی کش چٹان ساہ تھیا کھڑا ہا۔ رکشے آلاوی اپنے گھنے دے سارے بٹھ کھول کے گل اچ لھیئے ہوئے نیلے پھلدار ریشمی مفلر دا لازمنہ تے جھلیند ا کھڑا ہا۔

”سامیں مپڈا، تائے سواریاں ہیوے۔ اتلا سامان وگی ہے، اس ڈاہرو پے حق بلدے“

”تاہیں انھرو پے گھنیں تاں جل“

رکشے آلے ڈوہیں سوٹ کیس تے بیگ چا کے رکشے دے پچھوں باڑی تے رکھے تاں کالے بر قتے آلی تریت اٹھی اچی کھری آلی لفٹی نال سنبھال سنبھال کے قدم چیندی رکشے تے آ کے پہ گئی چھوہرتے چٹاوی سیٹ تے یہ گئے۔ رش تے شور شرابا تقریباً مانک ہگیا ہا کوئی! اکاڑ کا مسافرتے رکشے آلے کرایہ بھاڑا ملکیندے چکنیدے ہوڑ لائی کھڑے ہن۔

ڈوے دے دروازے تے ہب شخص کاغذ تے پکوڑے رکھ کے کھانا کھڑا ہا۔

اوں جھیکڑی پکوڑا چا کے منہ اچ پاتا۔ ول کاغذ یٹھ بھکا کے ہتھ چھنڈ کیند اسڑک دوڑ پیا۔

اتنے تاکیں نیلے مفلر آلا رکشے پول سواریاں کوں چھی گیٹ تاکیں اپڑ آیا ہا او جیویں ای دروازے کش لئنگھا اوندی پکوڑاں آلے کاغذ تے دید پئے گئی۔ رکشے پول کڑکدی دھپ اچ رکشے کوں سڑک تے کھڑا کے تکھے تکھے اوں کاغذ دو پھی پیا۔ کاغذ اڑ کے گندے نالے

دے بالکل نیڑے آہیا۔ رکشہ پور کاغذ کوں چاکے پہلے ہتھاں نال صاف کیجا۔ دھپ اچ رکشے تے پٹھنے ہوئے پٹھ کپڑاں آ لے ہٹھا جیویں اور رکشہ پوراول کاغذ کوں چیندا کھڑا ہووے۔ گرمی کئی ہاں نکلد اہا۔ رکشہ پورا و اپس آ کے کوئی گالھ کیتے بغیر رکشے کوں چھک چایا۔ ہٹھ اے سرکلر روڈتے کیفے گلبار کئی آ گئے ہن۔ پٹھ کپڑاں آ لے ہٹھے چھا۔

”سینڈاں ناں؟“

”جی میڈا ناں؟..... میڈا ناں غلام رسول ہے صاحب“

”کھتاں ہاہندیں؟“

”میں؟..... میں جی اُسترانہ آلی وستی ہاہندیاں“

”اے سڑک تے پٹھے کاغذ کوں چیندا کیوں کھڑا ہانویں؟“

نینگر ہٹھ ماء دی جھوٹی چوں لمبہ کے پودے گوڑاں تے پٹھا آندہا۔ غلام رسول گالھ سٹی ان سٹی کر کے اپنے کھے پاسے پلازہ سینما تے لگھے ہوئے دوڑے دوڑے فلمی بورڈ پکھنٹ لگپ پیا۔ جی پی اودے نیڑے آ کے ہٹھے دوت پٹھا

”کنوں ویسیں؟ شاہ آ لے کھوہ کئی ویسیں یا سدھا؟“

”نجیں صاحب! انوں رتی سڑک آ لاسار ارستہ خراب تھیا پے سلبیں ٹیچ گئن

رکشہ ناہیں چھکنیدا“

سرکلر روڈتے ہبوں گھٹ آمدورفتہی۔ صرف ہپتال دے اگوں آ کے غلام رسول پاں پاں۔ پاں پاں ہارٹ وجا یا ہتھاں کجھ بندے سڑک تے جمع تھے کھڑے ہن۔

”تا میں او کاغذ آلی گالھ نجیں ڈسی۔ پکوڑے گھنڑے یو اکیں؟“

”نجیں صاحب! توں نلط سمجھی آندیں۔ اصل اچ تھاڑے نال گھر آ لے ہن

ایں کیتے میں کوئی گالھہ نہ سنا نہ سکتا،“

”کیوں..... ابھیں کوئی لکا دیں گالھاے۔ کوئی انعامی بائز تاں ناہ؟“

”ناہیں صاحب!.....“

غلام رسول محل پیاتے پاسے آلے بو جھے چوں کاغذ کہڑے کے پڑنے سے ہمیں
ڈیندے ہوئیں آکھنی لگا۔

”صاحب شاہ ذہپ اج رکشے تے پڑھے ہاوے ایں کیتے میں کاغذ کوں

کا ہیں کندھ دی کھڈہ اج یا اچی جھاتے نا نہ رکھ گا تے بو جھے اج پا گھدم۔“

پڑھے کاغذ کوں کھول کے ڈھاوندی ذال وی منہ پھیرے بغیر کافی دیدنال کاغذ
کوں ڈیکھنی لگی۔ اے فلمی رسالے ”صور“ دا ہک ورقہ ہا۔ چیندے ہک پاسوں فلم اشار
نیلو دی تصویرتے ہے پاسوں کجھ اشتہار چھاپے ہوئے ہن۔ کاغذ تیل نال جھپڑ کا ہوا ہا۔
ایں کیتے غنگرا نیکوں اپنے مندستے کپڑاں کٹھنا داں لگا۔

”ایندے اتے نہ قرآن لکھا پے تے نہ کوئی حدیث توں اینوں خواہ مخواہ چشم جم

کے اھمیں تے لینداریں“

غلام رسول تکھے تکھے منہ پھوٹوں تے پھیر کے آکھا۔

”اینکوں بھکانہ ڈیو یا ہے صاحب! اینکوں یہ نہیں بھکا دیاں“

”کیوں؟..... کاغذ دی بے حرمتی تھی ویسی یا ایں فوٹو دی؟“

غلام رسول دت گالھہ دا جواب ڈتے بغیر رکشدہ ریڑھی ہیا۔

”تمہارا اناں کے صاحب؟“

غلام رسول متھے توں پنگھر پونجھ کے پچھا۔

”میڈ اناں انور ہے، ہوں میڈی نوکری اے۔ اج چھٹی گھن کے آند پیاں“
 چھوہر گرمی کئی اختتھی کے کہ جھا ارام تے ناہا ہندا۔ اوپیدے گوڈاں
 توں بہہ کے دت مادی جھوی اج ونج پٹھا۔ پر دوے آلے اڑے کئی جبل دی کندھ تال
 کچھ رکشہ پولر پل دی چھاں پیٹھ گپاں لیندے تے ڈوپہر جندے پیٹھے ہن۔ مریاں دو
 سڑک بالکل سنسان پئی ہی۔ چھڑوں درختاں اج لئے چیں چیں چاں چاں دا پکار گھستی
 پئے ہن۔

”صاحب ایڈی ڈھپ اج رنگلے چلاوٹ بر اعذاب اے بیاوت لمبے پندھ آلی
 سواری ہووے تاں ہرویے ڈر لکدے کتحا میں کوئی ناڑ پھر نہ تھی ونجے۔ سڑکاں جو جھا
 وانگوں ہل دیاں پیاں ہوندیں“

غلام رسول اپنے مفلک دا ہک لڑو لا کندھ دے پچھوں بھکا کے گالھ مکائی۔

”ہاسا میں اے تہاڑی ہمت اے..... کوئی ہاں بکال ہنی؟“

”جی ہا صاحب!..... کہ نینگر ہے ڈاہ پارہاں سالاں دا۔ ڈوں چھوٹیاں
 دھیاں ہن،“

”کتویں پڑھ دے پتر جیڈا؟“

”ناہیں صاحب!..... پڑھائی اج کیشے پئی اے۔ کوئی نوکری ملدی اے
 اس اس غربیاں کوں۔ کچھریاں اج کہ چاہ آلے ہوئے کھڑے۔ ڈوں وہے تائیں
 کچھریاں بندھی دیندیں۔ ہر کوئی بُرہا تھی دیندے ایں کیتے ہوئے وی ڈوں وہے دے بعد
 بندھی دیندے۔ ڈاڈھا سوکھا کھڑے حیاتی ہوس“

انور کوئی گالھ کر کیتے الاوٹ دی ارکیتی تاں اوندی ذال اونکوں گوڈا امارا تے

ہوئے تھے میں آکھنے لگی۔

”کیوں اوس شودے کوں نگ کیتی آندیں؟ بھیڑے کوں رکشہ چلاوٹ ڈے“
انور چپ تھی کے پہ ہگیا۔ غلام رسول تریست دی گالھ نہ سُن سُکا اور رکشہ
چلیندے ویلے بالکل ہینڈل دے اتے لڈ ویندا ہا۔ گدی بالکل ڈنڈے دے نال ہکی
آندی ہئی۔

”اولاد دا ڈکھ کون برداش کر سکدے صاحب! پچھلے ہفتے نویں چلپی گھناؤتی
ہمس تے اے وی آکھم۔ پھردا اسماں کوئی ایں ہوٹل آلے دے بدھل ناہیں جیکر اوکھا
تحییند اہوویں تاں ڈسا۔ ہے ہوٹل کھٹک نہیں ہگئے۔ بھلا صاحب اے ہوٹل آلام میڈے
چھوہردا خیال پھوں رکھدے۔ چینکاں اچ پنگی ہوئی جتنی چاہ ہوندی اے میڈا چھوہر آپ
پی ویندے“

اتنی بھی گالھ دے بعد غلام رسول داساہ چوہ ہگیا ہا او کجھ دیرچپ رہاتے جذبات
اچ آ کے کجھ نکھے پیر مار ہگیا۔ یکدم کڑکڑک دی آواز آئی تے غلام رسول دی آواز
اوندے نال ابھری ”تپڑی سینی دی.....“ اوس رکشہ سڑک کٹ پٹھ لہبایا تے چین چاڑن
لہگا۔ بھلا چین کوں ہتھناہ لا یا تحییند۔ اینویں بھا آنگوں تی ہئی۔

”ہس صاحب اسماں رٹکے آلاں دا یہو اوکھا ہوندے کا ہیں ویلے ناڑ پختاں
کا ہیں ویلے چین لہہ پوندی اے۔ ہیا اے پولیس آلے ہی مان دی پھوں نگ کر یمند۔
ایہے اوکھنے ہوون تاں ساٹھی مزوری ہوں سوکھی تے بادشاہوں ہے“
چین چاڑ کے غلام رسول مریاں دور وانہ تھی ہگیا۔

000

ایں واقعے دے چار پنج ڈنھ بعد غلام رسول والا مریا می دی کہ سواری لہا کے
ولا آندہا جوراہ اج ایندی ملاقات انور نال تھی، گئی۔ انور نیکوں سخاٹ گھداتے چاہ پائی دا
ست کیتا۔ بھلا غلام رسول ہوں ہلہا ہی ادا کھن لے گا۔

”یار تیکوں پتہ ہے ہو اج ذمہ ہے۔ میں رُے آ لے ڈنھ فلم داشو کہ انہہ تقفا
نمیں کیجا۔ اج ونجھ ڈنے دت کا ہیں ڈنھہ ہٹ مریوں تے یادوت جل میڈے نال اج
تیکوں فلم ڈکھاواں،“

انور کچھ سوچ کے گھڑی دوڑھاول کھیسے اج ہوے کوں ٹھلا تے آ کھن لے گا
”جل یار۔ چلو اج فلم ڈکھاوندے یے“

انور رکشے تے ہیں لے گا تاں اوں ڈھا۔ رکشے تے ہر پاسوں فلم شارنیلو دے
فونو لکھے کھڑے ہن۔

”اچھا نیلو نال تیکوں وڈا اپیار ہے“

”نمیں سرکار! کھاں او جوراں پریاں کھاں اے شوارکشے آلا۔ اس میں تاں
ایندے اتے وکا ہو یا غلام ہاں“

غلام رسول ہو لے ہو لے رکشہ چلیندا تے لے دا آندہا تاں ہو چین لہہ نہ
پو دے۔ مفلرا ج ای او ندے، گل اج ہا۔ پر اٹی چلی تے اوں کڈا انہہ پا ش لا دو ش داسایو
ناہ کیتا۔ ایں کیتے اے مٹی رنگی چا پدی ہی۔ البتہ جئی فلیٹ دا گناہ ہو یا چولا تے جھگھاں نال
چمبر دی ہوئی سُخھن اج دھو کے پاتی دا ہا۔ سڑک تے اج ای ایڈا ارش کو ناہا۔ کا ہیں دیلے
کوئی سائیکل رکشہ یا نانگہ اخھاں کوں کراس کرو یندہا ہا۔ شیخ حید آ لے پچپ کش کہ
نوجوان رکشے آلا پاں کر یندہا شاں کر کے اخھاں دے نالوں لنگھا۔ اوڑوں کا لے